

Hvor flyver sjælen hen?

Birthe Lauritsen: Hvor flyver sjælen hen?
Puella's Edition, 2016. 208 s., 299 kr.

En fascinerende titel på en bog! Hvem vil ikke gerne vide lidt om sjælen og dens færd gennem universet? Birthe Lauritsen er journalist, og bogens forfatter har, står der på bogens bagflap, haft en livslang passion for kultur, kirkegårde og begravelsespladser rundt om i verden.

Første kapitel med overskriften *Forskeren* indledes med et foto af en gravhøj, en rund-dysse med kæmpesten, tre nøgne store træer i silhuet mod en blå himmel og dybe traktorspor i en vårgrøn mark. Billedet suppleres med et udsagn af Golo Mann, tysk historiker og forfatter (1909-94):

*"Den, der ikke kender fortiden,
vil ikke kunne mestre fremtiden"*

Mads Kähler Holst, professor med særlige opgaver og leder af arkæologien på Moesgaard Museum, præsenterer læseren for gravenes fortælleverdi. Eigtvedpigen og hendes røllikeblomst, den 3.500 år gamle plante, hvis frø stadig var spiredygtige i 1920, da man fandt graven, kan få os til at tro, at der altid har været knyttet forestillinger og ritualer til død og begravelse. Gravkulturen er med til at skrive danmarkshistorie. Danskernes gravkultur har været i stadig bevægelse, enkeltgrave, fællesgrave, kistegrave, brandgrave; der forskes stadig for at finde forklaringer på, hvilke på-

virkninger der har ført til ændringer af gravskikkene. Historikerne er ikke så glade for brandgravene, da det ikke er så mange informationer, der kan hentes ud af aske. Derfor ses også ud fra et forskningssynspunkt med bekymring på vor tids skik med at lade asken spredes på havet.

I næste kapitel får kirkeminister Bertel Haarder lejlighed til at give sine meninger om vor tids kirkegårde til kende. Hans tre hjørnesten i kristendommen er kirken, kirkegården og salmesangen. Som god venstremand har han et praktisk syn på kirkegården. De er for store og fyldt med "for megen buksbom og perlegrus", men da han har hørt, at der er gået sygdom i buksbommen, mener han, der er håb om at kunne omdanne kirkegårdene til større græsplæner og vildere natur.

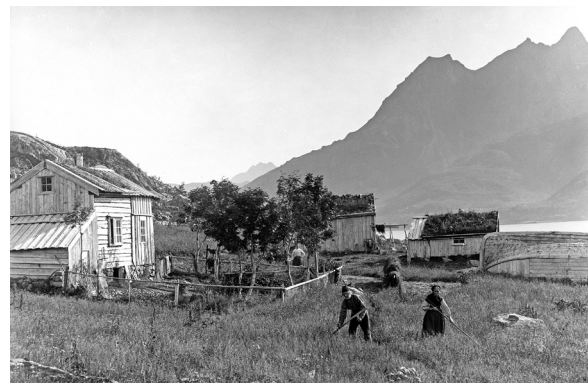
Udviklingen hedder det næste kapitel. Her gives først en kort, rodet og meget overordnet historisk gennemgang af de danske kirkegårde. Det slås fast, at fra omkring år 1500 blev kirkegårdene en permanent del af det danske kulturlandskab. Hvad med oldtidshøjene og jættestuerne, jævnfør det indledende foto?

Stenhugger Steen Jensen fra Mors mener det er på tide, at kirkegårdene gives tilbage til folket, der skal være plads til den personlige fortælling. Når det samtidig nævnes, at der er plads til 50 millioner grave på de danske kirkegårde, undrer det Steen Jensen, at urnegravene skal være så små. Menighedsrådene opfordres til at arbejde mere aktivt for at få mangfoldigheden tilbage. Der er to typer kirkegårde, dem der er under udvikling, og dem der er under afvikling.

Kapitlet mangler set ud fra en landskabsfaglig synsvinkel at sætte fokus på det landskabelige udtryk. Man kunne ønske sig, at forfatteren havde talt med en enkelt kirkegårdskonsulent eller to for derigennem at få lidt bedre bredde på holdninger til udtryk og udvikling.

Videre behandler bogen emner som: Folkekirken, kongehuset og derefter en lang række trosretninger i forhold til død og begravelse. Selv Asatroen, teosofferne og ateisterne præsenteres sådan lidt på kryds og tværs.

En slags brugsbog om død og begravelse i spredt fægtning. Påklædning, flagning, ritualer, facts og nyttige oplysninger krydret med en del snik-snak og en hel del fotos.

Astrid Lindgreen får det sidste ord:

*"Jeg har ikke noget imod at dø.
Bare ikke i morgen.
Jeg har en del, jeg skal nå først."*

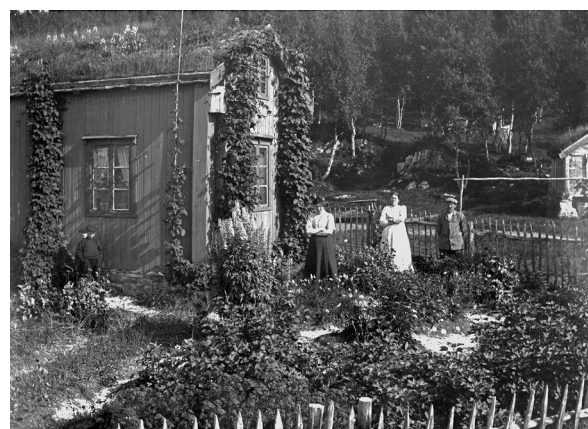
Et natfoto af Mælkevejen på slutsiden leder tanken hen på bogens titel. Men hvor fløj sjælen hen? Bogen er mere en konkret brugsbog end en filosofisk bog.

Denne række af samtaler og informationer krydret med forskellige fotos, et stort mosaik med døden og alle forestillingerne som hovedemne kan dog alligevel være en igangsætter for nye, måske bredere universelle tanker, som kan være nyttige for at kunne passe på og være med til at forny kirkegårdene.

*Lone van Deurs,
landskabsarkitekt MDL*

Hager mot nord

*Ingebjørg Hage, Elin Haugdal og
Sveinung Hegstad (red.). Hager mot nord:
Nytte og nytelse gjennom tre århundrer.
Orkana akademisk, 2014. 440 s., 450 Nkr.
ISBN 9788281042407*

Boken *Hager mot nord – nytte og nytelse gjennom tre århundrer* er en samling artikler om hagekunsten i Nord-Norge. Med en kulturhistorisk innfallsvinkel behandles hageanlegg, nøkkelpersoner og tankegodset knyttet til hagevirksomheten i Norges tre nordligste fylker Nordland, Troms og Finnmark. Boken består av 13 artikler skrevet av 7 ulike forfattere (Karsten Jørgensen, Annegreth Dietze-Schirdehahn, Brynhild Mørkved, Sunniva Skålnes, og de tre redaktørene Ingebjørg Hage, Elin